

N.Y.C. TIME

זמן הדלקת נרות - 4:14

סוף זמני ק"ש - 8:42

- 9:18

סוף זמן תפלה - 10:06

דף היומי לש"ק: ב"ק כ"ג

בס"ד, עש"ק פ' ויצא - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת ויצא

עוד אלא שננסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי, והיה מדבר עמה, והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר ודבר, כדי שלא יכיר לקול אחותי וכו'.

ע"פ הנ"ל אפשר לומר שכוונת רש"י במה שכתב 'אבל בלילה לא היתה לאה', היינו שלא היתה לאה לברה, אלא רחל היא שדיברה, ולכן לא הכיר יעקב שלא היתה עמו.

ושמא יש להוסיף, שבשכר שמסרה רחל נפשה להציל את אחותה מבושה ע"י שדיברה באופן שקולה הלכה בדרך לאישר כדי לרמות את יעקב לחשוב שזה קולה של לאה, לכן בשעת החורבן אף שכל האבות ומשה רבינו ביקשו רחמים מאת הקב"ה, מ"מ לא שמע הקב"ה לקולם. רק קולה של רחל נשמע להקב"ה, כדכתיב "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה וגו'" (ירמי' לא:יד). והשיב לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי וגו' כי יש שכר לפעולתך וגו' ושבו בנים לגבולם" (שם:טו-טז).

"נתן אלקים שכרי כי נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו יששכר" (ל:יח). בתורת משה להחתם סופר זצ"ל איתא: "יששכר" - מרומז ב' שכרים, אחד: ש'שכר שכרתיך', והשני: 'נתן אלקים שכרי'. וטעם ראשון נאה לכסות ואיננו לכבוד לקרוא שמו על זה, ולכן אין שי"ן האחת נקראה אלא נכתבת, ורק בפעם הראשון נקרא בב' שיני"ן, שע"כ צריך להודיע שמו.

"לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה" (לא:א). בס' ישועות יעקב עה"ת (מהג"ר יעקב אורנשטיין זצ"ל, בעל הישועות יעקב על שו"ע) איתא: נראה לי ביאור הדבר, דהמה הרגישו כי ברמאות עשה יעקב מה שקיבל שכר רב כזה על עבודתו יותר מכפי המגיע לו. ואמנם, מאין לו להבין תחבולות כאלה, כי ה' מפורסם לאיש תם, כמו שהעידה עליו התורה "ויעקב איש תם". אמנם, באמת אף שנוול בתמימות ולא ה' יודע ברמאות, מ"מ מאחר שה' זמן רב בבית לבן למד ממנו דרכי רמאות.

וזהו: "לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד", דהיינו שלמד מן 'אשר לאבינו' - הרמאות, עד שרימה גם אותו. וזהו: "לקח יעקב את כל אשר לאבינו", לא בחזקה ובגזל, רק "מאשר לאבינו", דהיינו רמאות 'אשר לאבינו' - עשה לו כבוד ועושר. והדבר מתוקן.

"והי' ה' לי לאלקים" (כח:כא). פירש"י: שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרע.

מהו 'שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף'?

שמא יש לפרש הכוונה עפ"מ שמוכא ברש"י בפ' פינחס עה"פ "משפחת החנוכי" (במדבר כו:ה), וז"ל: לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים, מה אלו מתייחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם? אם בגופם היו מושלים, קל וחומר בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם - ה"א מצד זה וי"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזה הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב:ד) "שבטי קה עדות לישראל". השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך ככולם כתיב 'החנוכי', 'הפלואי' וכו'.

ולפ"ז אפשר לומר שתפילת יעקב 'שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף' במה שהטיל הקב"ה שמו עליהם - ה"א בתחילה וי"ד בסוף, העיד שלא ימצא פסול בזרעו של יעקב.

"ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור" (כט:ה). בס' פנינים עה"ת מתורתו של הג"ר יהונתן אייבשיץ, מובא מס' תפארת יהונתן: פסוק זה תמוה מאד: וכי נחור הוא אבי לבן, הלוא בתואל ה' אביו, ומדוע לא אמר יעקב "לבן בן בתואל"?

אלא, שאמרו חז"ל (ב"ר מ"ט:א) שכשאדם מזכיר שם של רשע - צריך לקללו. וכן מצינו שכשרב הזכיר את נבוכדנצר, אמר 'שחיק טמיא' [ירקבו עצמותיו]. וא"כ אם יעקב ה' אומר "בן בתואל" ה' צריך לקללו, שהרי בתואל ה' רשע גמור (מדרש אגדה כ"ד). אך הרמב"ם (הל' ממרים פ"ו ה"א) פוסק שאדם צריך לכבד את אבי אמו ואפי' שהוא רשע, ובתואל ה' אביה של רבקה אם יעקב. וכיון שה' יעקב נזהר בכבודו של בתואל לא הזכירו כלל, כדי שלא לקללו, והזכיר את נחור שלא ה' כה רשע.

"ויהי בבוקר והנה היא לאה וגו'" (כט:כה). ופירש"י: אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמטר יעקב לרחל סימנים, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה, אמרה, עכשיו תכלם אחותי. עמדה ומסרה לה אותן סימנים.

אפשר להסביר מה שכתב רש"י 'אבל בלילה לא היתה לאה' עפ"מ שמוכא בפתיחה לאיכה רבה (סע' כ"ד), שאמרה רחל להקב"ה בשעת חורבן ביהמ"ק: ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי ומסרתי לאחותי כל הסימנים שמסרתי לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל. ולא

בענין קריאת שם בשמות מלאכים

יורקמי שר הברד (פסחים קיח). ועוד וכו'. ועיין בספר חסידים (סי' קצ"ב): למה לא נתגלו בתורה שמות המלאכים? פן יעשום אלקות. מבואר מדבריו שאף טרם שעלו מבבל היו המלאכים נקראים בשמות, אלא שלא נתגלו.

והזכיר הגר"י תמר זצ"ל (בס' עלי תמר) גם את ספר שערי המצוות למוהר"ר חיים ויטאל (פ' שמות, הובא במלאכי עליון להר"ר מרגליות, עמ' כ"א הערה ח') שכתב שמורו האר"י ז"ל "נוהר מלהוציא בפיו שום שם משמות הקודש או של מלאכים, ולא הי' זוכר אותם באמצע הדרוש אלא בדרך זה: כשהי' מזכיר מטטרון הי' אומר מ"ם טי"ת וכו' אמנם שמות המלאכים שהם נמצאים בבני אדם, כגון מיכאל או גבריאל, מותר להזכירם, ואין בהם חשש איסור". והעיר הגר"י תמר: ועיין שם בטעם הדבר. ואיני יודע אם האר"י הקדוש חידש דבר זה, שלא להזכיר שם מלאך מפורש אלא מקוצר, או שנהגו כן גם לפניו, והוא רק נותן טעם לדבר.

א"כ, האר"י חילק בין שמות מלאכים המקובלים ונפוצים בשמות בני אדם, לבין שאר שמות המלאכים. נראה שעפ"ז נהגו בישראל לקרוא בשמות המלאכים המקובלים, כמו רפאל, גבריאל, מיכאל, אוריאל, עזריאל וכדומה. הטעם לכך הוא ששמות אלו נפוצים, ואין בכוננת ההורים לקרוא לבנם על שם המלאך, אלא על שם האדם שנקרא בשם זה. וכן אמר לי הגר"ר מרדכי אליהו (שליט"א) [זצ"ל] שאין שום חשש לקרוא בשם מלאכים בשמות המקובלים בעם ישראל. אך בשמות מלאכים שאין רגילים לקרוא בהם לא נהגו לקרוא, אף שאין בזה איסור מצד הדין. כך אמר לי הגר"ש פישר שליט"א.

בספר זכר דוד (ח"א עמ' פ"ב, הובאו דבריו באוצר הברית עמ' שס"ב) כתב שהטעם לכך שאין לקרוא בשמות המלאכים הוא שכאשר הקב"ה ברא את המלאכים והמשמשים, צוה אותם שיבואו כאשר יקראו אותם, וישביעו אותם. ולכן בזמן שאדם מזכיר אותם, הם חושבים שקוראים אותם, וכשבאים ורואים שקראו אותם לבטלה יבוא אז נזק למזכיר את שמם. אולם בהמשך דבריו מסביר שאין מדובר בשמות המלאכים המקובלים והמפורסמים בישראל, שהם נכר נתגשמו וירדו לארץ בזמנים ידועים לצורך הבריות ובפרט לישראל, ולכן הותרו שמותם אצלנו, ולא כן שאר המלאכים המשרתים פני מלך מלכי המלכים.

אמנם הגר"ר דוד בצרי שליט"א אמר לי שאין כל חשש לקרוא לבניו בשמות המלאכים, ואף בשמות שאינם מפורסמים ונפוצים, שהרי ברור שאדם הקורא לבנו בשם מלאך אינו מתכוין בשום פנים לקרוא למלאך. אלא קורא על שם אדם שזה הי' שמו, וכיוצא בזה.

בספר כתר שם טוב (ענף השביעי סע' ד') איתא: מותר לקרוא לבניו בשמות המלאכים שהוזכרו בכתובים, כגון: רפאל, מיכאל, גבריאל. אבל שמות שלא הוזכרו בכתובים - אין לקרוא בהם.

ובסע' ה' (שם) מוסיף: מותר לקרוא לבניו בשמות מלאכי מעלה שהם: נוריאל, אוריאל, עזריאל, אע"פ שלא הוזכרו בכתובים מפני שבני אדם רגילים לקרוא בהם.

וכן איתא בספר שמות בארץ (עמ' ל"ט) מהגר"ח קניבסקי שליט"א: בקריאת שם על שם מלאכים, כמו: רפאל, מיכאל, גבריאל, עזריאל, ואוריאל - כך מנהג ישראל. השם עזריאל [שהוא שם של מלאך מכת השרפים], עיין בשם הגדולים הישן והחדש שהביא הרבה גדולים שנקראו בשם זה [וכך הי' נקרא אחד מבעלי התוס' (עיין תוס' ב"ק כד. ד"ה ולא, חגיגה יז. ד"ה פז"ר, קידושין ו. ד"ה לא)].

פרשתנו פותחת במלאכים - "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" (כח: יב), ומסתיימת במלאכים - "ויפגעו בו מלאכי אלקים" (לב: ב). ובאמצע הפרשה מצינו: "והנה העתודים העולים על הצאן וגו'" (לא: י), ופירש"י: אע"פ שהבדילם לבן כולם שלא יתעברו הצאן דוגמתן, היו המלאכים מביאין אותן מעדר המסור ביד בני לבן לעדר שביד יעקב, ע"כ. ובפסוק הבא כתוב: "ויאמר אלי מלאך האלקים בחלום יעקב ויאמר הנני" (שם: יא).

עה"פ "ויקרא לו קל אלקי ישראל (לג: כ) כותב הרמב"ן: ודע כי המנהג הזה בישראל כן, שיקראו השמות בשבחי הקל [שקוראים שמות הבריות על שם שבחי ה'] כמו 'צוריאלי' (במדבר ג: לה), 'צורישדי' (שם א: ו), כי יגיד הקורא שהקל הוא צורו ושקי הוא צורו וכו' וכן יעשו בשמות מלאכים [שקוראים את שמות המלאכים בשבחי ה'] - 'גבריאל' (דניאל ח: טז), 'מיכאל' (שם י: כא), כי בעבור גדולת כחם יגידו בשמם כי הגבורה לקל [זהו ביאור השם 'גבריאל', ובא שם זה להורות שאין לו למלאך גבורה עצמית, אלא כל כחו מן הקל יתברך באה לון ומי כמוהו.

הבה נעיין בענין קריאת שמות בני אדם בשמות מלאכים.

עה"פ "וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו" (יח: ב), איתא במדרש (ב"ר פמ"ח: ט'): 'זירא' - בשכינה, 'זירא' - במלאכים. א"ר חנינא, שמות חדשים עלו מבבל. ריש לקיש אמר, אף שמות מלאכים - מיכאל, רפאל וגבריאל. ברש"י על המדרש איתא: כמו שמצינו במגילת אסתר רובן של שמות הי"ב חדשים, וקודם לכן לא נתגלו, וכן שמות מלאכים, דכתיב "מיכאל שְׁרָכֶם" (דניאל י: כא), "והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון" (שם ט: כא). וקודם לכן לא נתגלו, לפי שכתוב [בפ' וירא]: "והנה שלשה אנשים" - ולא נתפרשו שמותן.

ובעין יוסף איתא: אף שמות מלאכים - לא מצאנום רק בדניאל דכתיב מיכאל וגבריאל, והביא בעל המאמר זה כאן משום דקשה לי, למה לא זכרה התורה שמות שלשה מלאכים הגדולים האלה, אלא אמר "שלשה אנשים" סתם. ולזה אמר שאין שמות אלו לקוחים אלא מבבל, דלפי האמת אין להם שמות, וכדכתיב "למה זה תשאל לשמי" (בראשית לב: ו) וכו'.

ובפי' המהר"ו איתא: אף שמות מלאכים - מיכאל וגבריאל נמצאים בסוף דניאל, אבל רפאל לא נמצא. ואולי חשיב לי' על שנמצא בספר טובי' שהוא אחד מח' ספרים הנוספים על התנ"ך, והמעשה [שבו הוזכר שם המלאך גבריאל] הי' בימי חזקיהו המלך. ובדברי חז"ל נמצאים עוד שמות מלאכים, כמו 'נוריאל', 'יורקמי' שר הברד, ועוד רבים. ומפורש כתוב שיש להמלאכים שמות, כמו שכתוב: "לכולם שמות יקרא" (תהלים קמז: ד), וכתוב "לכולם בשם יקרא" (ישעי' מ: כו) וכו' וצריכים לומר שגם שמות שאר המלאכים העלו מבבל כמו אלו השנים שזכרו בדניאל וכו', עיי"ש.

בספר קוראי בשמו (עמ' 201) הביא מפירוש עלי תמר (עמ' קע"ו) על הירושלמי: שמות מלאכים הנוזרים בזוהר ומדרשי אגדה הם שכ"ה במספר, כאשר אספם וקיצעם בספר 'מלאכי עליון' להרה"ג ראובן מרגליות זצ"ל וכו' אבל המלאכים כשלעצמם הוא כתיב "אלף אלפין ישמשוניה" (דניאל ז: י), וכתוב "היש מספר לגדודיו" (איוב כה: ג), כמו שכתוב במס' חגיגה (יג:). והנה משמות כל אלו המלאכים לא נזכר בירושלמי רק מיכאל וגבריאל, שמות שגם בני אדם מכונים בהם. ובבבלי נזכר כמה פעם שם מלאך מטטרון (סנהדרין לח: ו) וכו' והשם

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS VAYEITZEI
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"l

רוחמה ליבא בת רבקה לרפוש
פעסא רחל בת דבורה לרפוש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפוש

“ויקץ יעקב משנתו” (כח:טו) מדרש: אמר ר' יוחנן ממשנתו
“And Yaakov awoke from his sleep ...”

The Midrash interprets the word *Mishnaso* [“from his sleep”] as though it were written *Mi'mishnaso* [“from his study”].

The *Nachalas Dovid* explains that if the Torah merely wished to tell us that Yaakov awoke, it could have said, *Vayiketz Yaakov* just as it said, concerning Paroh: *Vayiketz Paroh*. However, the Torah intended on explaining to us what *zechus* Yaakov had through which he merited meeting the *Shechina* in his dream. The answer is, because he was studying Torah at night, and Chazal tell us (end of Tomid): If one studies Torah at night, the *Shechina* is in front of him.

“וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך” (כח:כב)

“And all that You give to me, I will tithe to You.”

The *Hafla'ah* notes that the only true wealth of a person is that which he gives to charity - for the merit of that money stays with him forever. According to this, we can interpret the verse homiletically: “All of that You give me” - all my wealth which is truly mine is that wealth which “I will tithe to You” and give to Tzedaka.

“לא תתן לי מאומה” (ל:לא)

“[Yaakov told Lovon:] Do not give me anything ...”

The Alter of Novardik, *Hagaon Rav Yosef Yozel Horowitz, ZTL*, explained that Yaakov did not want to assure himself a steady livelihood, for he felt that this would demonstrate a lack of faith that Hashem would give him sustenance each day. Rather, he wanted to place his complete faith in Hashem, and support himself with the sheep that would be born ...

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Can a child below the age of Bar Mitzva recite *Birkas Hagomeil*?

The Teshuvos Maharam Mintz (14, cited by the Mogein Avrohom 219) rules that a child who is saved from

a tragedy does not recite *Hagomeil* since the word 'להיביים' ["to those who are guilty"] does not apply to him.

The Mor U'ketzia (O.C. 219) rules that the child can recite *Hagomeil*, and the word 'להיביים' is a general term not referring specifically to him.

The Chida in *Machzik Bracha* rules that the father should recite the Bracha.

The Mishna Berura (O.C. 219:3) writes that a child does not recite *Hagomeil* even for Chinuch reasons, and the father does not say it for him. The Sheivet Haleivi (III, 163:3) concurs with this.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Which custom, related to Tisha B'Av, is derived from something mentioned in this week's Parsha?
- 2) Which one of the Shevotim lived the longest? The shortest?
- 3) Who was punished for talking before an older sibling?
- 4) Before Yaakov came to Charan, what occurred to Lovon's sheep?
- 5) How many hands did Yaakov need to lift the stone from on top of the well?
- 6) What accompanied Yaakov from Be'eir Sheva to Har Hamoriah?
- 7) In which place, mentioned in this week's Sidra, does the *Malach Hamovess* have no jurisdiction?
- 8) Which one of the *Imahos* originally did not wish to marry Yaakov?
- 9) Who told Lovon that Yaakov ran away?
- 10) Who were the angels who ascended the ladder in Yaakov's dream?
- 11) If Elifaz took everything from Yaakov except for his staff, how did Yaakov have oil to pour on the *Matzeiva*?
- 12) Which of Yaakov's children were switched from one wife to another?
- 13) What was Yoseif's name when he was inside his mother's womb?
- 14) Why did Rochel steal Lovon's *Terafim*?

ANSWERS

- 1) Some people have a custom of placing a stone under their heads when they sleep on Tisha B'Av to commemorate what Yaakov did when he had the dream in which he foresaw the destruction of the Beis Hamikdash (Rama Orach Chaim 555:2).
- 2) Of all the Shevatim, Levi lived the longest [137 years] and Yoseif lived the shortest [110 years] (Yalkut Shimoni Shemos 1).
- 3) According to Rabbi Yehuda (Yalkut Shimoni Bereishis 31), Rochel died before Leah because she spoke before her older sister (see Bereishis 31:14).
- 4) Before Yaakov came to Charan, a plague killed most of Lovon's sheep so that even a girl - Rochel - was able to watch the remaining ones (Pirkei D'Rebbi Eliezer 32).
- 5) Yaakov used one arm to remove the stone from the well (Targum Yonoson 29:10).
- 6) A well (Pirkei D'Rebbi Eliezer 35).
- 7) Luz (Sota 46b; Bereishis 28:19).
- 8) Zilpa (Midrash cited in Torah Sheleima 46:18, #102).
- 9) Either the shepherds (Targum Yonoson 31:21), or Amaleik (Ba'al Haturim).
- 10) a) Either the Malachim of Eretz Yisroel who were taking leave of Yaakov (Rashi 28:12);
b) the two destructive Malachim, *Aza* and *Aza'eil* (Rosh 6:2);
c) or the two Malachim who had gone to destroy S'dom (Bereishis Rabba 68:12, Targum Yonason 28:12).
- 11) Yaakov kept his staff which was hollowed out and filled with oil to provide him with fuel for a lamp for learning at night (Panei'ach Raza 28:18). According to the Midrash (Bereishis Rabba 69:8) and the Pirkei D'Rebbi Eliezer (35), the oil came down from Heaven.
- 12) Yoseif and Dina were switched before birth between Rochel and Leah (Targum Yonason and Da'as Zekeinim on Bereishis 30:21).
- 13) The Sefer, Oros Chasam Sofer (Bereishis 30:21) cites the Sefer, Tiv Gittin (letter Yud) in the name of a Mekubal, that before birth, *Yoseif's* name was *Yehoseif*. The Chasam Sofer suggests that perhaps when he was inside Leah, he was *Yehoseif*, and when

he was switched to Rochel he became *Yoseif*, and the letter *Hei* was added to the other child whose name changed from "*Din*" to "*Dina*". (Also see Sota 36b).

- 14) Either to separate Lovon from his Avoda Zara (Rashi 31:19), or to prevent the *Terafim* from alerting Lovon that they were escaping (Da'as Zekeinim).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

IMPORTANT

We are nearing the completion of a Torah Lodaas Haggadah. It will be published in time for this coming Pesach, *בע"ה*. The Haggadah will include many *vertlach* and *Halacha inyanim*. Full and partial dedication opportunities are available:

Full Page Sponsor - \$1000

Half Page Sponsor - \$500

Sponsor - \$100

To sponsor the name of the Sefer, or with any other questions, please contact us at either: 347-263-7478 or 732-364-3017.

Payments can be made in any of the following ways.

- **Checks** can be made out to: Cong. Torah Lodaas and mailed to 28 East 6th St., Lakewood, NJ 08701
- **Paypal:** [PayPal.Me/torahlodaas](https://torahlodaas.com/donate)
- **Credit card:** <https://torahlodaas.com/donate> (available starting Friday, October 27th)

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years